

Pracovní list pro 2. stupeň ZŠ a SŠ

Biblická kniha Zjevení sv. Jana je od středověku spojená s vizuální představivostí, která zahrnuje dva póly. Na jedné straně líčí apokalyptické pohromy a zkázu světa, na straně druhé text vrcholí silným tématem naděje. Apokalyptické vize tak zahrnovaly i obrazy nového světa, obnovy společnosti a útěchy pro jednotlivce. Výstava v Západočeské galerii v Plzni se snaží podchytit obě tyto roviny zobrazované v umění od středověku do současnosti.

Zjevení sv. Jana, zvané Apokalypsa, stojí na samém konci Nového zákona a její text sepsal nám dnes blíže neznámý Jan v devadesátých letech 1. století na ostrově - - - - -. Jméno ostrova je zmíněno v názvu obrazu, který najdeš podle tohoto detailu.

- Jak je zde sv. Jan zobrazen, s jakým atributem?
.....
- Najdi další obraz se sv. Janem, pišícíím Apokalypsu. Jaký je mezi obrazy rozdíl?
.....

Atribut: neodlučitelná vlastnost, podstatný znak. Atributy svatých jsou obvyklé symboly sloužící k identifikaci zobrazovaných světců, používané zejména v západním křesťanství. (Evangelisté: Jan – orel, Matouš – anděl, Lukáš – býk, Marek – lev).

- Podtrhni výrazy, které dle tvého názoru vyjadřují význam slova „apokalypsa“:

oslava, konec, začátek, zkáza, zničení, vzkříšení, vznik, probuzení, zánik, odměna, trest, utrpení, sen, zmar, naděje

- Vyber si tři z podtržených výrazů a přiřaď ke každému dílo z výstavy, které ho nejlépe vystihuje. Napiš proč:

Výraz ..... / dílo .....

Důvod: .....

Výraz ..... / dílo .....

Důvod: .....

Výraz ..... / dílo .....

Důvod: .....

Ilustrace knihy Zjevení byla pokládána za důležitý nástroj k jejímu lepšímu pochopení. Zásadní mezník v tradici ilustrace Apokalypsy představuje patnáct Dürerových dřevorezů z konce 15. století, které ovlivnily umělce na další staletí.

- Jeden z Dürerových listů nese název *Sv. Michael bojuje s drakem*. Jak můžeme chápat symbol boje s drakem? .....

- Najdi ve výstavě další díla, kde se tento symbol v různých obměnách opakuje:

.....
.....
.....

Symbol: je obvykle vizuální znak, znamení nebo značka, která odkazuje na určitý konvenční nebo tradiční význam. Symbol může znamenat či shrnovat i velmi bohaté obsahy: např. had může být symbolem zla, kříž symbolem křesťanství. Významem znaků a symbolů se zabývá sémiotika.

Zjevení apokalyptických jezdců bylo pro mnohé umělce všech dob z hlediska symboliky zvláště přitažlivé.

- Prohlédni si ve výstavě obrazy s touto tematikou, odhadni významy symbolů a přiřaď k jednotlivým barvám koní jejich jezdce se symboly:

bílý kůň	válka	váhy
ohnivý kůň	hlad	luk
černý kůň	vítězíci dobyvatel	kosa
sinavý kůň	smrt	meč

Apokalyptická symbolika hrála významnou roli i v době tzv. normalizace. Výstava prezentuje výběrovou ukázkou ohlasů Apokalypsy v hudbě a literatuře, a to prostřednictvím okruhu českého undergroundu.

O autorovi tohoto obrazu psal ke konci roku 1972 básník, historik umění a organizátor kulturního života undergroundu Ivan Martin Jirous, který také napsal akrostich na jeho jméno:

Saranče z Apokalypsy .....

Iritovalo tě kdysi .....

Ominózní dnes padá stín .....

Na štěnici skrytou pod listím .....

- Najdi obraz ve výstavě, napiš jeho název a jméno autora:

.....

- Jakou symboliku má podle tebe živočich, který je zde zobrazen?

.....

- Vymysli akrostich na své jméno (jméno některého z vystavujících autorů)

Akrostich je báseň, v níž počáteční písmena, slabiky nebo slova každého verše nebo sloky tvoří slovo, jméno nebo větu. Častým obsahem akrostichu je jméno adresáta básně nebo básníka samotného.

- Prohlédni si ukázky z děl níže a zamysli se nad tím, co mají společného? .....

.....

Jedno dílo je ilustrací starého rukopisu, druhé je detailem z videokoláže.

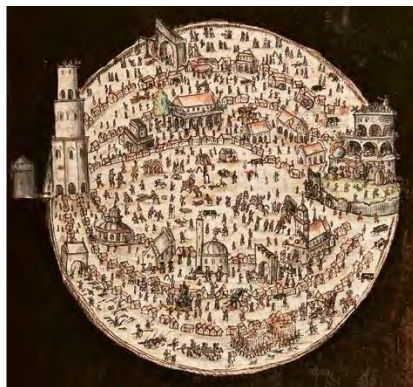
- Najdi oba exponáty ve výstavě a napiš, jakými obrazovými prvky jsou tvořeny:

.....

.....

.....

.....

- Které dílo z výstavy podle tebe nese symbol naděje? .....